

Verkiezingen PS en WS 2023

trends op basis van cijfers

Egbert de Vries
Maart 2023

PARTIJ VAN DE ARBEID

Afgehaakt Nederland en een hoge opkomst

	12	14	15	17	18	19	21	22	23
TK	75			75			79		
PS			48			56			58
WS			44			51			52
GR		54			55			51	
EP		37				42			

Stijgende opkomst
Sterke politieke
deelname
Vooral in de regio

In Amsterdam meer afgehaakt?

	12	14	15	17	18	19	21	22	23
TK	70			79			75		
PS			43			52			51
WS			39			44			47?
GR		50			52			46	
EP		35				45			

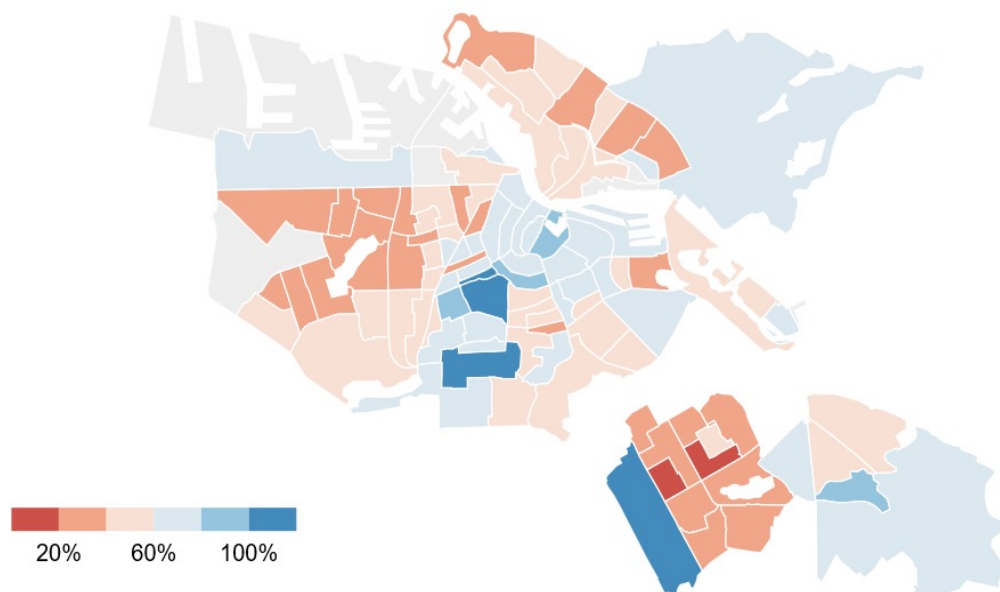
In Amsterdam opkomst altijd lager
Echter in 2021 afnemend
Verschil neemt toe.

Opkomst PS
304542
Opkomst WS (3)
313544

In Amsterdam – meer afgehaakt?

Opkomst per wijk bij verkiezingen Provinciale Staten 2023

Bron: Gemeente Amsterdam, O&S

PARTIJ VAN DE ARBEID

Stad versus platteland en Randstad versus Regio

- **Verschillen in stemgedrag zijn traditioneel groot tussen Brabant/Limburg, Zeeland, Overijssel/Gelderland, Noordelijke regio's en Randstad**
- **Deze verschillen vervagen.**
- **Verschillen tussen steden en regio nemen toe.**

- **Voorzieningen – Openbaar Vervoer – Landbouwbeleid en regionale issues zoals Gas in Groningen**
- **Kabinet = een randstadskabinet?!**
- **PvdA kiezer als 1 van de weinige partijen evenredig over de stad en de regio**

Partij	Zeer sterk stad	Sterk stad	Matig stad	Weinig stad	Niet stad
ALLEN	24	30	17	22	7
VVD	21	30	21	22	6
PvdA	28	31	16	19	6
GrLi	37	30	14	14	4
D66	34	30	16	16	4
CDA	12	26	20	31	10
PvdD	35	30	13	16	6
PVV	19	32	18	23	7
SP	22	31	18	22	6
VOLT	40	30	13	13	3
JA21	21	31	20	22	6
FvD	21	31	18	22	7
BBB	9	23	19	36	14

Verskil stad en regio neemt toe

Regio:

BBB, BBB, BBB, PVV,
CU/SGP, CDA

Stad:

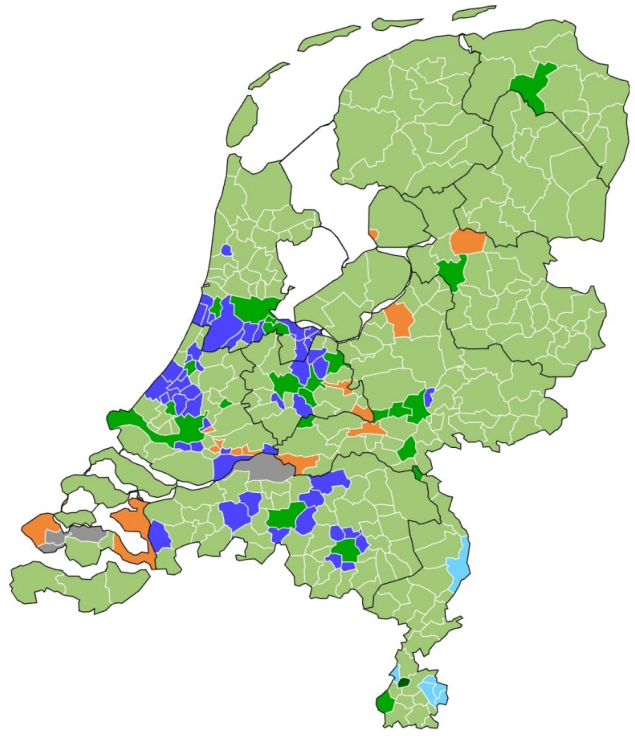
GroenLinks, PvdA, D66,
VOLT

Bekijk uitslagen per partij:

- Landelijke partijen
- Regionale partijen

soort kaart

- landkaart
- aantal inwoners

Traditionele partijen alleen nog als tweede partij

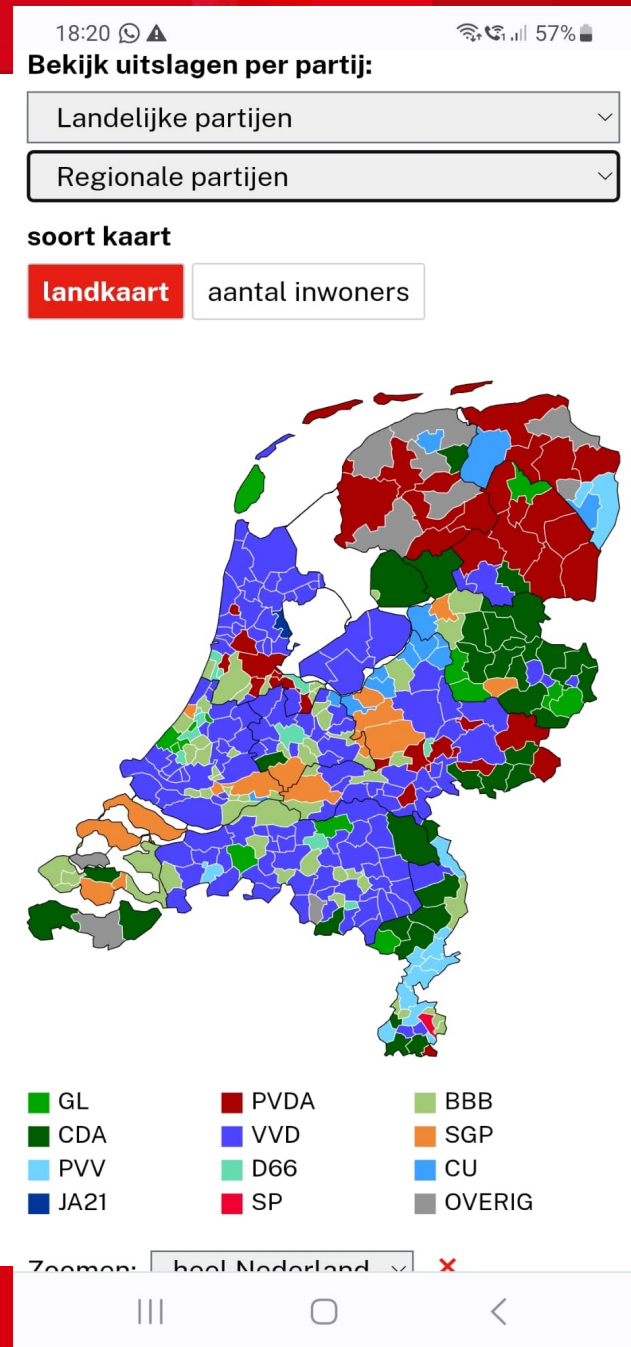
Noorden – PvdA

Oosten – CDA

Brabant – VVD

Limburg – PVV

Zeeland – SGP

PARTIJ VAN DE ARBEID

Het effect van de Campagne

	17TK	19PS	19WS	19EP	21TK	dec	feb	23PS	23WS
VVD	21,3	14,0	14,3	14,0	22,7	15,6	17,0	11,1	
PvdA	5,7	8,5	11,3	19,0	6,0	6,8	6,9	8,3	
GrLi	9,1	10,8	*17,3	10,9	5,3	7,9	7,3	9,6	
D66	12,2	7,8	*17,3	7,1	16,0	8,4	8,6	6,7	
CDA	12,4	11,1	12,7	12,2	10,0	5,1	6,0	6,4	
VOLT				1,9	2,0	3,2	2,8	3,2	
PvdD	3,2	4,4	4,5	4,0	4,0	5,5	5,7	5,1	
PVV	13,1	6,9		3,5	11,3	11,7	10,8	5,8	
SP	9,1	5,9		3,4	6,0	5,6	5,6	4,3	
JA21					2,0	6,8	6,2	4,4	
CU	3,4	4,3	4,4	*6,8	3,5	3,5	3,4	3,4	
FvD		14,5		11,0	5,3	2,5	3,1	3,1	
BBB					0,7	8,2	9,1	18,1	

Een goede campagne voor BBB

- Veel borden maar geen ingekochte reclame
- Weinig socials
- Veel vrijwilligers
- BBB Beter -> Positief, Hoop
- Heel veel free publicity
- Backing the Winner
- Concurrentie doet het slecht
- boeren niet expliciet noemen

Linksom of rechtsom?

- VVD ging er hard in
- Rutte vlamde niet
- Leverde Groen Links en PvdA stemmen op
- Debut Kuiken
- CDA en D66 uit beeld
- Echte gevecht elders

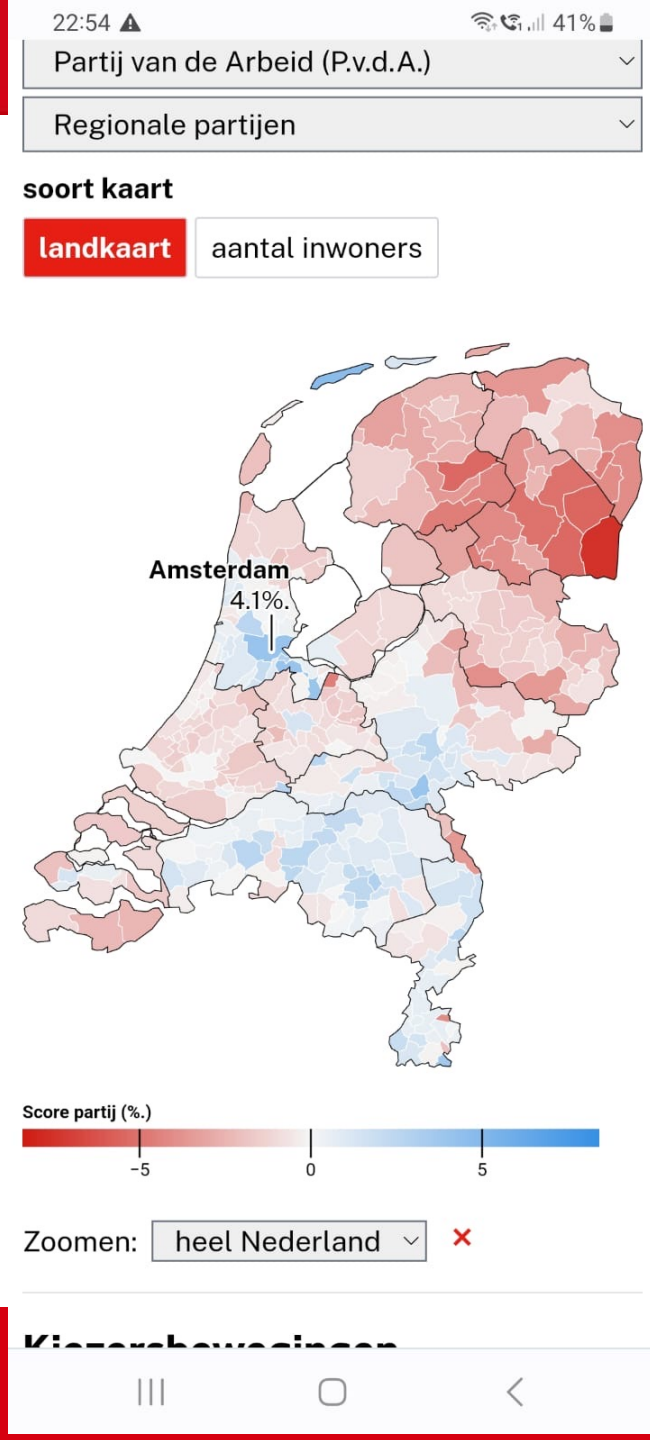
Score van partijen

- VVD; slechtste score sinds 1971. Nog wel meer dan 10%.
- D66; halveert t.o.v. 2021. Gemiddelde score.
- D66; profiteert niet van aanpak stikstof beleid
- GrLi; evenaart score 2017, dat was één van beste ooit.
- CDA; slechtste score ooit.
- PVV; zeer slechte score, alleen EP 2019 slechter
- FvD; vrijwel totale instorting. JA21 bescheiden omhoog.
- PvdD; stijgt elke verkiezingen, geen grote stap
- VOLT; goede score. Breekt echt door in steden.
- SP; zakt steeds meer weg.

Resultaat PvdA

Ten opzichte van 2019;
Winst in MRA gebied,
Brabant, Utrecht, KAN
*Verlies in Noorden,
Den Haag, Holland Midden*
Ten opzicht van 2021;
Groei in vrijwel alle regio's

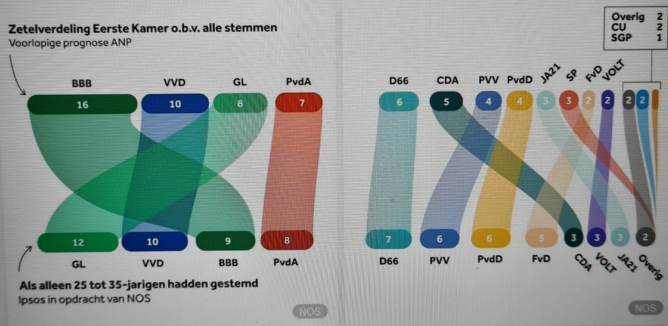

Doelgroepen

- Jongeren stemmen GrLi, PvdA, VVD
- Ouderen stemmen BBB, CDA

Als je alleen de stem van 25 tot 35-jarigen zou meetellen, zou de Eerste Kamer er zo uitzien:

Zetelverdeling Eerste Kamer o.b.v. alle stemmen
Voorlopige prognose ANP

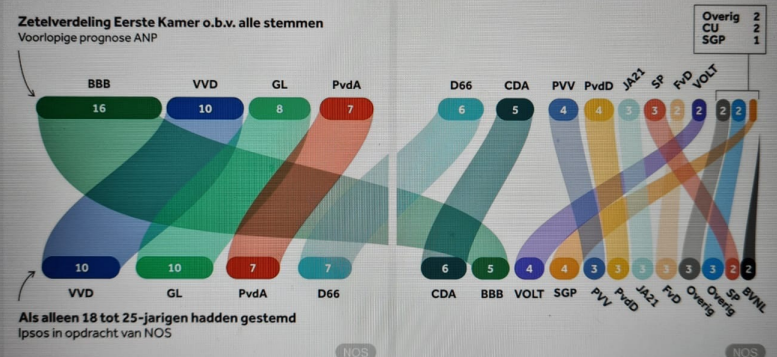
Als alleen 25 tot 35-jarigen hadden gestemd
Ipsos in opdracht van NOS

Als alleen jonge mensen hadden gestemd, was dit de verdeling

Als alleen jonge mensen hadden gestemd, was dit de verdeling

kiesgerechtigden (18 tot 25 jaar) hadden gestemd:

Zetelverdeling Eerste Kamer o.b.v. alle stemmen
Voorlopige prognose ANP

Als alleen 18 tot 25-jarigen hadden gestemd
Ipsos in opdracht van NOS

Als alleen jonge mensen hadden gestemd, was dit de verdeling

Als alleen jonge mensen hadden gestemd, was dit de verdeling

Uitslag Amsterdam en trends

	GR18	PS19	WS19	EP19	TK21	GR22	Peil	23PS	23WS
VVD	11,4	10,9	14,5	11,6	12,7	10,5	9,5	9,2	10,8
PvdA	10,7	11,4	22,6	20,6	7,5	17,6	17,5	15,5	25,3
GrLi	20,4	23,8	*14,8	23,6	10,3	14,5	18,3	18,3	*14,9
D66	16,1	13,6	14,8	11,8	22,8	13,8	11,3	10,0	*14,9
CDA	3,5	2,3	4,2	1,5	2,5	2,6	1,0	1,6	2,4
PvdD	7,1	8,7	19,1	6,8	7,1	6,8	10,7	11,8	19,3
SP	7,5	5,0		3,4	4,9	4,3	5,7	3,8	
VOLT				4,6	2,0	4,3	2,9	7,8	
JA21					1,5	4,2	3,2	3,2	
PVV		3,4		1,9	5,1		2,0	2,6	
FvD	5,8	8,7	2,3	6,3	2,7	2,1	1,5	2,6	
CU	2,0	2,1	2,9	1,3	2,0	1,5	2,1	1,6	2,1
BBB					0,7		4,7	5,0	7,2

Uitslag Amsterdam en trends

- **PvdA houdt kiezers vast**
- **Groen Links doet het onverminderd goed**
- **D66 gaat omlaag, daalt**
- **VVD gaat steeds verder omlaag**
- **SP verliest constant kiezers**
- **CDA stapje voor stapje kleiner**
- **PvdD maakt grote stap vooruit in Amsterdam**
- **VOLT gaat sterk vooruit**
- **JA21 groeit niet echt**
- **BBB hier nog niet heel groot**
- **Waterschap; kiezers vinden Water Natuurlijk niet**
- **Daarom PvdA, PvdD, de Groenen heel groot.**

Tips voor de komende tijd

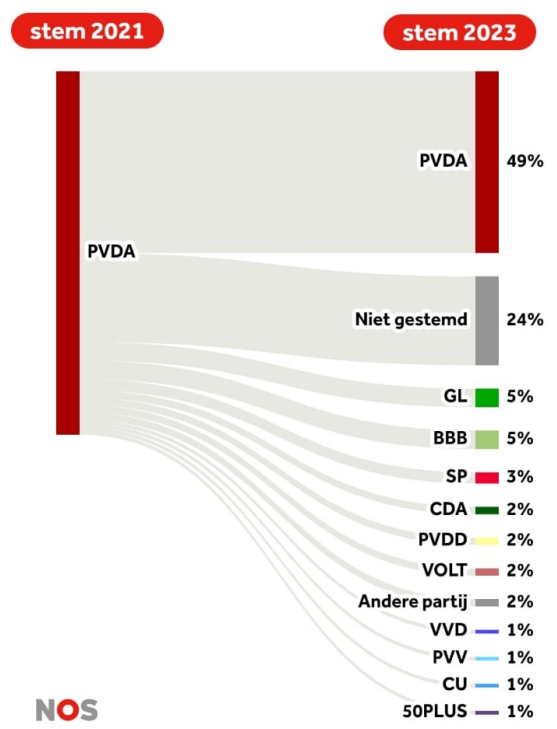
- Samenwerking met Groen Links; doorgaan.
- Verbreed samenwerking richting VOLT en andere partijen
- Sterkere oppositie naar kabinet en Rutte, vermijd het om met Rutte samen te werken.
- Sterker worden in regionale thema's; economie, bereikbaarheid, voorzieningen, leefomgeving.

23:49 39%

Kiezers die tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 op PVDA hebben gestemd, stemden deze verkiezingen op:

BRON: IPSOS VERKIEZINGSONDERZOEK / NOS

NOS

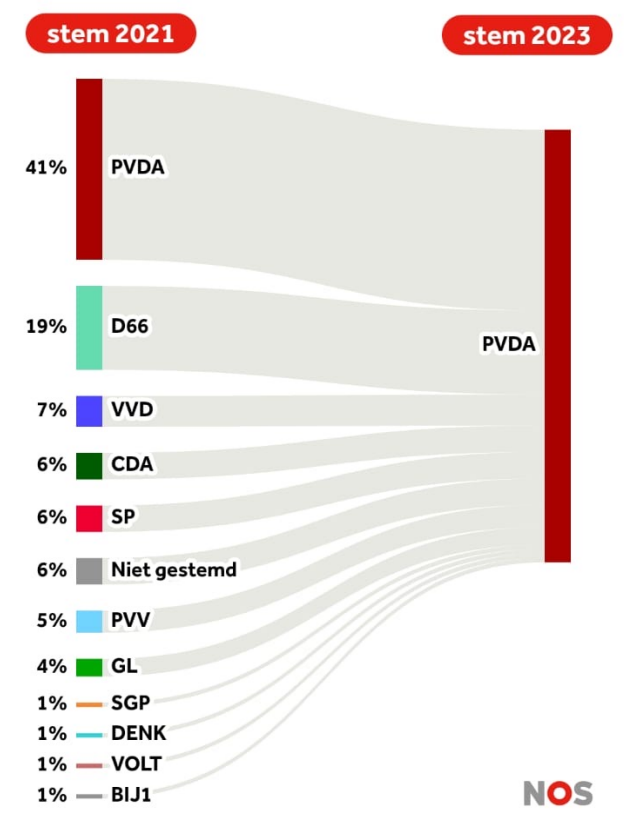
Bron: peiling IPSOS onder circa 2500 kiezers, in opdracht van de NOS. Op deze pagina staan alleen de partijen die in 2021 zelfstandig meededen aan de Tweede Kamerverkiezingen.

23:48 39%

PVDA stemmen, hebben tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 gestemd op:

BRON: IPSOS VERKIEZINGSONDERZOEK / NOS

Waar gingen kiezers naartoe?
 Kiezers die tijdens de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 op PVDA

